

MIHAI BĂDESCU

DREPT CONSTITUȚIONAL ȘI INSTITUȚII POLITICE

CURS UNIVERSITAR

Ediția a XVI-a, revizuită și adăugită

Editura

Hamangiu

e. Cetățenia română nu poate fi retrasă aceluia care a dobândit-o prin naștere

Acest principiu este consacrat în Constituție la art. 5 alin. (2) și exprimă de fapt „ideea de apartenență genetică a unei persoane la generațiile care s-au succedat pe teritoriul românesc, ideea de permanență a identității naționale, precum și dreptul omului, mai presus de legile statului, de a avea o Cetate”¹.

f. Căsătoria nu produce efecte juridice asupra cetățeniei soților

Potrivit *Legii cetățeniei române*, încheierea, declararea nulității, anularea sau desfacerea căsătoriei între un cetățean român și un străin, nu produce efecte asupra cetățeniei soților.

g. Schimbarea cetățeniei unuia din soți nu produce efecte juridice asupra cetățeniei române a celuilalt soț**2.3.2. Dobândirea cetățeniei române**

În general, sistemele constituționale din lume, cunosc două modalități prin care se dobândește cetățenia:

- **jus sanguinis** (în trad. lat.: „*Jus sanguinis*” – „dreptul sângelui”, sau, cum se spunea inițial în limba română, *dreptul strămoșesc*, cu referire la originea etnică a cetățenilor) – sistem potrivit căruia, copilul devine cetățeanul unui stat dacă se naște din părinți care, amândoi sau numai unul, au cetățenia statului respectiv;
- **jus soli** (în trad. lat.: „*Jus soli*” – „dreptul pământului”, „dreptul pământean”, cu referire la locul nașterii) – sistem potrivit căruia, copilul devine cetățeanul unui stat dacă se naște pe teritoriul statului respectiv².

Aceste două **sisteme** denumite și **originare**, se aplică în prezent în lume, fie combinat, fie în mod separat.

În **România**, **sistemul de dobândire a cetățeniei este sistemul *jus sanguinis***, considerat ca cel mai potrivit, „el fiind expresia legăturii dintre părinți și copii, a continuității neîntrerupte pe pământul strămoșesc a generațiilor care au luptat pentru împlinirea idealurilor de libertate socială și națională”³.

Legea cetățeniei române stabilește (în art. 4) că **cetățenia română se dobândește**⁴: *a. prin naștere; b. prin adopție; c. la cerere.*

¹ I. DELEANU, *Drept constituțional, op. cit.*, vol. II, p. 30.

² Sistemul este aplicat, sub rezerva îndeplinirii anumitor condiții (de exemplu, cel puțin unul dintre părinți să aibă rezidența legală în statul respectiv) în Anglia și S.U.A., pentru copiii străinilor născuți pe teritoriul lor. Pentru copiii născuți fie în țară, fie în străinătate, din cetățeni ai acestor state, se aplică însă sistemul *jus sanguinis*.

³ I. MURARU, E.S. TĂNĂSESCU, *op. cit.*, vol. I, p. 123.

⁴ Cetățenia română este reglementată în *Constituția României* (art. 5) și în *Legea cetățeniei române nr. 21/1991*, republicată în M. Of. nr. 576 din 13 august 2010 (ultima modificare prin *Legea nr. 14 din 12 martie 2025*).

a. Dobândirea cetățeniei române prin naștere

Potrivit acestui mod de dobândire, făcând aplicația principiului *jus sanguinis*, **Legea cetățeniei române stabilește că este cetățean român copilul care se naște din părinți cetățeni români.** Totodată, **este cetățean român copilul născut dintr-un părinte cetățean român și un părinte străin sau fără cetățenie.** În aceste situații, teritoriul pe care s-a născut copilul sau unde domiciliază unul sau ambii părinți, nu influențează în niciun fel cetățenia copilului.

Copilul găsit pe teritoriul României este cetățean român, dacă nici unul dintre părinți nu este cunoscut.

La prima vedere, această dispoziție legală pare să consacre principiul (sistemul) *jus soli*, odată ce atribuie cetățenia română în funcție de teritoriul statului. În realitate este vorba despre o *prezumție legală relativă* și anume, copilul găsit s-a născut dintr-un părinte care are această cetățenie, prezumție care poate fi combătută cu dovada contrară. De altfel, chiar *Legea cetățeniei* admite că, copilul găsit pierde cetățenia română, dacă până la împlinirea vârstei de 18 ani i s-a stabilit filiația (apartenența) față de ambii părinți sau față de unul (celălalt rămânând necunoscut), iar aceștia sunt de cetățenie străină.

b. Dobândirea cetățeniei române prin adopție

Cetățenia română se dobândește de către copilul cetățean străin sau fără cetățenie, prin adopție, dacă adoptatorii sunt cetățeni români sau, atunci când adopția se face de o singură persoană, dacă aceasta este cetățean român. În cazul în care adoptatul este major, este necesar consimțământul acestuia.

În cazul în care numai unul dintre adoptatori este cetățean român, cetățenia adoptatului minor va fi hotărâtă, de comun acord, de către adoptatori. În cazul în care adoptatorii nu cad de acord, instanța judecătorească competentă să încuviințeze adopția va decide asupra cetățeniei minorului, ținând seama de interesele acestuia. În cazul copilului care a împlinit vârsta de 14 ani este necesar consimțământul acestuia.

În cazul în care adopția se face de către soțul cetățean român al părintelui firesc sau adoptiv, cetățean străin, ori de către persoana de cetățenie română care se află într-o relație stabilă și conviețuiește cu acest părinte în condițiile prevăzute de *Legea nr. 273/2004 privind procedura adopției*, republicată, cetățenia minorului va fi hotărâtă, de comun acord, de către adoptator și părintele cetățean străin. În situația în care aceștia nu cad de acord, instanța judecătorească competentă să încuviințeze adopția va decide asupra cetățeniei minorului, ținând seama de interesele acestuia. Minorului care a împlinit 14 ani i se cere consimțământul.

În cazul **constatării nulității adopției sau anulării adopției**, copilul care nu a împlinit vârsta de 18 ani este considerat că nu a fost niciodată cetățean român.

Prin excepție de la dispozițiile de mai sus, constatarea nulității adopției sau anularea adopției nu produce efecte asupra cetățeniei copilului, dacă acesta a locuit, în

condițiile legii, pe teritoriul României pentru o perioadă mai mare de 5 ani sau dacă, ca efect al constatării nulității sau anulării adopției, acesta devine apatrid.

Hotărârea judecătorească definitivă prin care s-a constatat nulitatea adopției ori s-a dispus anularea adopției, în condițiile prevăzute de prezentul articol, se comunică, din oficiu, de îndată Autorității Naționale pentru Cetățenie (A.N.C.).

Pierderea cetățeniei române se constată prin ordin al președintelui A.N.C., la propunerea Comisiei pentru cetățenie, A.N.C. notificând, de îndată, Direcția generală pentru evidența persoanelor și Direcția generală de pașapoarte cu privire la aceasta.

c. Dobândirea/acordarea cetățeniei române la cerere

Cetățenia română se poate acorda la cerere în **două situații**:

1. se poate acorda *persoanei care nu a avut niciodată această cetățenie*, dar o cere;

2. se poate acorda *persoanei care a avut această cetățenie și care cere redobândirea ei*, cu păstrarea cetățeniei străine și stabilirea domiciliului în țară sau cu menținerea acestuia în străinătate.

1. Cetățenia română se poate acorda, la cerere, persoanei fără cetățenie sau cetățeanului străin, dacă îndeplinește următoarele condiții:

a) la data cererii este titular al dreptului de ședere pe termen lung ori al dreptului de rezidență permanentă în România, în condițiile legii, și locuiește legal pe teritoriul României de cel puțin 8 ani sau, în cazul în care este căsătorit cu un cetățean român și conviețuiește cu acesta, de cel puțin 5 ani de la data căsătoriei;

b) dovedește, prin comportament, acțiuni și atitudine, loialitate față de statul român și atașament față de valorile supreme ale acestuia, nu întreprinde sau nu sprijină acțiuni împotriva ordinii de drept sau a securității naționale și declară că nici în trecut nu a întreprins sau nu a sprijinit asemenea acțiuni;

c) a împlinit vârsta de 18 ani;

d) are asigurate în România mijloace legale pentru o existență decentă, în condițiile stabilite de legislația privind regimul străinilor;

e) este cunoscut cu o bună comportare și nu a fost condamnat în țară sau în străinătate pentru o infracțiune care îl face nedemn de a fi cetățean român;

f) cunoaște limba română și posedă noțiuni elementare de cultură și civilizație românească, în măsură suficientă pentru a se integra în viața socială;

g) cunoaște prevederile Constituției României și imnul național.

Termenul de 8 ani poate fi redus cu până la 3 ani în cazul în care solicitantul care îndeplinește condițiile prevăzute mai sus face dovada participării sale active la viața economică a societății românești ori, după caz, a unor realizări educaționale relevante sau a unei contribuții deosebite în domeniul cultural, al promovării drepturilor omului, al angajamentului social sau de voluntariat și se află în una dintre următoarele situații:

a) este cetățean al unui stat membru al Uniunii Europene sau al Spațiului Economic European ori este cetățean al Confederației Elvețiene;

b) s-a născut pe teritoriul României, iar la data nașterii sale părinții săi sau, după caz, unul dintre aceștia locuia legal pe teritoriul României.

De asemenea, termenul de 8 ani poate fi redus cu până la 3 ani în cazul în care solicitantul care îndeplinește condițiile legale, a dobândit statutul de refugiat, potrivit prevederilor legale în vigoare, și a depus eforturi deosebite în vederea integrării în societatea românească, mai ales dacă poate demonstra realizări remarcabile în pregătirea școlară sau profesională ori în ocupația exercitată sau implicare civică deosebită.

Cetățenia română se poate acorda, la cerere, cu posibilitatea stabilirii domiciliului în țară sau cu menținerea acestuia în străinătate, persoanei fără cetățenie sau cetățeanului străin care, prin activități desfășurate în mod regulat pe o perioadă de cel puțin 3 ani înainte de data cererii, a contribuit în mod deosebit la protejarea și promovarea culturii, civilizației și spiritualității românești, dacă îndeplinește în mod corespunzător condițiile legale mai sus precizate. Contribuția la protejarea și promovarea culturii, civilizației și spiritualității românești se dovedește de către solicitant prin:

a) activități prin care se asigură promovarea imaginii României în străinătate sau a drepturilor românilor din străinătate ori care au drept scop susținerea mediului asociativ românesc din străinătate;

b) activitate didactică și științifică de promovare a limbii și culturii române sau activitate publicistică în limba română;

c) activități prin care se asigură menținerea și afirmarea identității etnice, culturale, lingvistice și religioase a românilor din străinătate.

Copilul născut din părinți cetățeni străini sau fără cetățenie, care nu a împlinit vârsta de 18 ani și care domiciliază, la data cererii, pe teritoriul României, dobândește cetățenia română la cererea părinților săi, odată cu aceștia; cererea va fi depusă odată cu cererea părinților de acordare a cetățeniei române.

În cazul în care numai unul dintre părinți solicită acordarea cetățeniei române, părinții vor hotărî, de comun acord, cu privire la cetățenia copilului care nu a împlinit vârsta de 18 ani și care domiciliază, la data cererii, pe teritoriul României. În situația în care părinții nu cad de acord, tribunalul de la domiciliul minorului va decide, ținând seama de interesele acestuia. În cazul copilului care a împlinit vârsta de 14 ani este necesar consimțământul acestuia.

Cererea privind acordarea cetățeniei române, copilului care nu a împlinit vârsta de 18 ani va fi depusă odată cu cererea prin care părintele solicită acordarea cetățeniei române. Copilul dobândește cetățenia română pe aceeași dată cu părintele său.

2. Cetățenia română se poate acorda și persoanelor care au pierdut această cetățenie, precum și descendenților acestora până la gradul II inclusiv și care cer redobândirea ei, cu păstrarea cetățeniei străine și stabilirea domiciliului în țară sau cu menținerea acestuia în străinătate, dacă îndeplinesc în mod corespunzător condițiile legale de mai sus, și fac dovada cunoașterii limbii române

Dispozițiile de mai sus se aplică și **apatrizilor foști cetățeni români și descendenților acestora până la gradul II inclusiv.**

Persoanele care au fost cetățeni români, dar au pierdut cetățenia română din motive neimputabile lor sau cărora această cetățenie le-a fost ridicată fără voia lor, precum și descendenții acestora până la gradul III, la cerere, **pot redobândi sau li se poate acorda cetățenia română**, cu posibilitatea păstrării cetățeniei străine și stabilirea domiciliului în țară sau cu menținerea acestuia în străinătate, dacă îndeplinesc următoarele condiții:

- dovedesc prin comportament, acțiuni și atitudine, loialitate față de statul român și atașament față de valorile supreme ale acestuia, nu întreprind sau nu sprijină acțiuni împotriva ordinii de drept sau a securității naționale și declară că nici în trecut nu au întreprins sau nu au sprijinit asemenea acțiuni;
- au împlinit vârsta de 18 ani;
- sunt cunoscute cu o bună comportare și nu au fost condamnate în țară sau în străinătate pentru o infracțiune care le face nedemne de a fi cetățeni români;
- fac dovada cunoașterii limbii române.

Redobândirea cetățeniei de către unul dintre soți nu are nicio consecință asupra cetățeniei celuilalt soț. Soțul cetățean străin sau fără cetățenie al persoanei care redobândește cetățenia română poate cere acordarea cetățeniei române în condițiile legii.

Cererea privind dobândirea cetățeniei române de către copilul care nu a împlinit vârsta de 18 ani va fi depusă odată cu cererea prin care părinții săi ori, după caz, părintele său solicită redobândirea cetățeniei române. În cazul în care numai unul dintre părinți solicită redobândirea cetățeniei române este necesar consimțământul celuilalt părinte, precum și al copilului care a împlinit vârsta de 14 ani. Copiii minori dobândesc cetățenia română odată cu părinții sau, după caz, cu unul dintre ei.

În ceea ce privește **procedura acordării cetățeniei române**, reținem următoarele reguli:

- aprobarea cererilor de acordare ori redobândire a cetățeniei române se face prin ordin al **președintelui A.N.C.**, pe baza propunerilor **Comisiei pentru cetățenie**;
- cererea de acordare sau, după caz, de redobândire a cetățeniei române se face în limba română, fiind însoțită de acte care dovedesc îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege, se adresează Comisiei pentru cetățenie și se depune personal sau, în cazuri temeinic justificate, prin mandatar cu procură specială și autentică; cererile de acordare sau de redobândire a cetățeniei române pot fi depuse și la misiunile diplomatice sau la oficiile consulare ale României din statul pe teritoriul căruia solicitantul își are domiciliul sau reședința legală. În cazul în care cererile au fost depuse la misiunile diplomatice sau la oficiile consulare ale României, acestea vor fi trimise de îndată Comisiei pentru cetățenie din cadrul A.N.C.
- Comisia pentru cetățenie, verifică îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege pentru acordarea sau redobândirea cetățeniei române;

- după examinarea cererii, comisia va întocmi un raport motivat, aprobat cu votul majorității membrilor prezenți;
- președintele A.N.C. constatând îndeplinite condițiile prevăzute de lege, emite **ordinul de acordare sau redobândire** a cetățeniei române, după caz; în cazul în care constată neîndeplinirea condițiilor prevăzute de lege, președintele A.N.C. respinge, prin ordin, cererea de acordare sau de dobândire a cetățeniei.

Persoanele cărora li s-a acordat sau care au redobândit cetățenia română vor depune **jurământul de credință față de România** în termen de 3 luni de la data comunicării ordinului președintelui A.N.C. de acordare sau redobândire a cetățeniei române.

Jurământul de credință se depune în ședință solemnă, în mod individual, în fața ministrului justiției sau a președintelui A.N.C. ori a unuia dintre cei 2 vicepreședinți ai autorității delegați în acest sens și are următorul conținut: ***„Jur să fiu devotat patriei și poporului român, să apăr drepturile și interesele naționale, să respect Constituția și legile României”***.

Nedepunerea jurământului de credință în termenul prevăzut de lege atrage încetarea efectelor ordinului de acordare sau de redobândire a cetățeniei române față de persoana în cauză.

În situația în care copiii minori dobândesc cetățenia română odată cu părinții sau cu unul dintre ei, aceștia vor fi înscrși în certificatul de cetățenie al părinților și nu depun jurământul.

Comisia pentru cetățenie:

- este o entitate fără personalitate juridică din cadrul A.N.C.;
- este responsabilă de verificarea îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege pentru acordarea, redobândirea, retragerea sau renunțarea la cetățenia română;
- Comisia are un secretariat tehnic constituit în cadrul A.N.C.;
- membrii Comisiei și președintele acesteia se numesc prin ordin al ministrului justiției, pentru un mandat de 2 ani, și pot fi revocați pe toată durata mandatului prin ordin al ministrului justiției. Numărul membrilor Comisiei se stabilește anual prin ordin al ministrului justiției;
- Comisia are activitate permanentă și este formată din personal de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor din cadrul A.N.C., dintre care unul are calitatea de președinte. Lucrările Comisiei nu sunt publice și sunt prezidate de președinte. La lucrările Comisiei, președintele poate fi înlocuit, cu drepturi depline, de către un membru al Comisiei desemnat de ministrul justiției.
- lucrările Comisiei se desfășoară în completuri de lucru sau în plen. Fiecare complet are cel puțin 3 membri, dintre care unul este președintele Comisiei sau, după caz, un înlocuitor al acestuia desemnat. Numărul membrilor dintr-un complet va fi întotdeauna impar. Constituirea completurilor Comisiei se aprobă de președintele Comisiei.

Cetățenia română se dobândește sau se redobândește pe data depunerii jurământului de credință.